

Свірепчук І.А.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського». Україна

ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Для формування іншомовної комунікативної компетентності студентів з іноземної мови необхідно знайти оптимальні засоби її формування.

В якості засобів формування іншомовної комунікативної компетентності в процесі поза аудиторної самостійної роботи можуть бути використані вправи. Але виникає питання про характер цих вправ та місці їх застосування. Проблема є в тому, що при існуючих умовах навчання, в результаті виконання вправ студенти поставлені в такі умови, в яких вони змушені спілкуватися та обмінюватися думками на задану викладачем тему в учбовій аудиторії. Отже, коли їм доводиться спілкуватися з носіями мови, найчастіше студенти висловлюються по аналогії. Як показує практика, в такому випадку комунікація блокується чи набирає неприродної форми, тому що в процесі поза аудиторної самостійної роботи студенти знаходяться здебільшого «наодинці», а при формуванні комунікативної компетентності на першому місці – спілкування, партнерство, взаємодія з людьми.

Деякі дослідники вважають, що необхідним засобом формування іншомовної комунікативної компетентності є використання не комунікативних вправ, а комунікативних заходів. Таким чином поняття «комунікативний захід» не є тотожним поняттю «комунікативна вправа». Як вважає В. Л. Бернштейн, особливою рисою комунікативного заходу є комунікативна свобода студентів, можливість самостійної реалізації їх творчого потенціалу [1, с. 17]. Беручи участь в виконанні комунікативних заходів, студенти самореалізуються через

комунікацію як лінгвістично цікаві особистості. В даному випадку успішність проведення комунікативних заходів залежить від зацікавленості в тематиці та максимального залучення студентів в її активне обговорення. Для цього на занятті створюється обстановка інтелектуальної напруги разом з умовами психологічного комфорту.

Комунікативний захід набагато ширше ніж комунікативна вправа і повинен сприяти вирішенню найскладнішої проблеми – реалізації мовної інтенції в умовах спілкування з носіями мови. Прикладами комунікативних заходів є проблемні завдання, метою яких є навчити висловлювати свою думку, вносити пропозиції, запрошувати інформацію, порівнювати, погоджуватися чи не погоджуватися з твердженнями інших учасників заходу; інтерв'ю, які сприяють розвитку вміння імпровізованого, не підготовленого висловлювання на іноземній мові; дискусія, метою якої є розвиток вміння формулювати, аргументувати, відстоювати свою точку зору, тобто продукувати більш розповсюджене ніж в проблемних завданнях висловлювання, спираючись на лінгвістичний досвід; метою рольової гри є створення атмосфери для навчання продуктивним та рецептивним видам комунікативної діяльності, в результаті якої відбувається формування комунікативних вмінь аудіювання, говоріння, читання та письма. Але якщо проблемне завдання стало типовим і не викликає інтересу, то виникає питання на скільки якісно та творчо воно буде виконано та чи зможе воно стимулювати формування іншомовної комунікативної компетентності в процесі поза аудиторної самостійної роботи.

Нажаль підручники з іноземної мови для технічних вузів не завжди сприяють формуванню іншомовної комунікативної компетентності, тому що практично всі вони містять однакові теми, немає додаткових текстів, які б стимулювали інтерес студентів до країни, мову якої вони вивчають, в області їх майбутньої професійної діяльності. Це веде до того, що в процесі поза аудиторної самостійної роботи не формується вмотивоване цілеспрямоване мовлення.

Наступним важливим засобом формування іншомовної комунікативної компетентності в процесі поза аудиторної самостійної роботи є використання аутентичних текстів, на основі яких відбувається залучення студентів до культури, традицій та реалій країни, мову якої вони вивчають. Це може стати стимулом для вирішення самих різноманітних проблем, в тому числі відношення до іншомовної культури; виховання толерантності та поваги до іншого способу життя, незвичної для нас системи моральних цінностей; сприйняття важливості власної культури. В роботах С. Г. Тер-Минасової відзначається, що не кожен аутентичний текст показує інший світ однаково, тобто не кожен текст однаково добре виконує поставлене комунікативне завдання [2]. Велике значення в цьому контексті мають літературні тексти, тому що з одного боку вони більш суб'єктивні, а з іншого – вони створюють структурований світ в голові того, хто навчається. Вони спонукають студентів звертатися до свого особистого світу для пояснення чужого. Таким чином, робота з аутентичними текстами є однією з умов для того, щоб студенти вміли орієнтуватися в іншомовному середовищі, використовувати свої знання, вміння та навички в конкретній життєвій ситуації.

Важливим засобом навчання, без сумніву, є підручник. Але загальний підручник для будь-якої мови не може включати матеріали, необхідні для підготовки різних спеціалістів на факультетах в вузах різного профілю, і є засобом формування іншомовної комунікативної компетентності не тільки в процесі аудиторної роботи, але й в процесі поза аудиторної самостійної роботи.

Також в якості засобу, що сприяє формуванню іншомовної комунікативної компетентності в процесі поза аудиторної самостійної роботи, може використовуватися і активне навчання.

Активне навчання являє собою таку організацію та ведення учбового процесу, яка спрямована на активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів завдяки широкому, бажано комплексному використанню як педагогічних (дидактичних), так і організаційно-управлінських засобів.

А. А. Вербицький, дослідивши досвід активного навчання в усіх ланках системи професійного навчання, стверджує, що за допомогою форм, методів та засобів можна достатньо ефективно вирішити низку питань, які важко вирішуються традиційними засобами.

Активне навчання включає в себе проблемні лекції, семінари-дискусії, розбір виробничих ситуацій, моделювання за допомогою ЕОМ, ділові ігри. Активне навчання представляє можливі цілі діяльності та шляхи їх досягнення, з яких студент сам відбирає ті, які найбільш відповідають його індивідуальності, що, на наш погляд, необхідно при формуванні іншомовної комунікативної компетентності в процесі поза аудиторної самостійної роботи.

Л І Т Е Р А Т У Р А:

1. Бернштейн, В.Л. Некоторые приемы развития умения неподготовленной речи [Текст] / В.Л. Бернштейн. // Иностранные языки в школе. - 2004. - № 7. - С. 17-24
2. Тер-Минасова, С.Г. Язык и межкультурная коммуникация [Текст] / С.Г. Тер-Минасова. -М.: Слово, 2000.-261 с.